

LES MIMO DOSAH  
DŮSLEDKY DOMESTIKACE  
KEVIN TUCKER





## Úvod

*Jak z názvu lze vyčíst, tato esej se zabývá domestikací a prozkoumává její důsledky. Domestikace je téma, které v současné společnosti není příliš známé, natož diskutováno, ačkoliv domestikace je jeden z hlavních bodů zlomů v naší existenci jako druhu. A to ne správným směrem, jak jsme často učeni, ale spíše přinesla mnoho bolestivých ran, z nichž se možná již nebudeme schopni dostat, pokud neodmítneme domestikaci jako celek.*

*Radikální kritika domestikace je ústředním bodem anarcho-primitivistické kritiky. Anarcho-primitivismus (AP) také není téma, které by bylo ve společnosti slyšet, a to pravděpodobně i proto, že může být tato kritika pro mnohé velice skličující. AP je anarchistickou kritikou původů a pokroku civilizace. Civilizaci APisté kritizují, protože ji vnímají neodmyslitelně represivní, násilnou a odcizující, přičemž se vrací k jejím kořenům, jimiž mimo domestikace jsou také počátky dělby práce a symbolické kultury. Jan Moore řekl, že APisté se snaží „...odhalit, napadnout a zrušit všechny čtené formy moci, které strukturují individuální, sociální vztahy a vzájemné vztahy s přírodním světem“. Takže AP může být chápán jako důsledná kritika a odmítnutí sociálních, politických či socio-environmentálních hierarchických a parazitních vztahů. Za hierarchický a parazitní vztah může být ve své podstatě považována sama domestikace, což možná někteří pochopí z této eseje.*

*Esej je napsána Kevinem Tuckerem. Tucker je jeden z nejznámějších AP kritiků a autorů. Napsal knihu *For Wildness and Anarchy* a je zakladatelem *Black and Green Press*. *Black and Green Press*, který byl založen v roce 2000, se zaměřuje na vydávání materiálů týkajících se anarcho-primitivismu a zeleného anarchismu. Mimo zmíněného je Tucker autorem zinu *Species Traitor*, který byl publikován od roku 2001 do roku 2004. Z posledního vydání tohoto zinu je přeložena esej *Les* mimo dosah: *Důsledky domestikace*.*

*Tuckerovo hlavní přínos AP kritice byl rozšířen antropologickým pochopením, zaměřením se na důležitost spirituality, rewildingu a hlubokou kritiku domestikace či revoluce. Společným tématem Tuckerova spisů jsou důsledky domestikace a sedentismu mezi nomádky sběrači a lovci. Nejdůležitějším argumentem je, že lidská přirozenost byla formována evolucí v souladu s přírodou, jíž Tucker nazývá „prvotní anarchie“, což ilustruje život nomádkých sběračů a lovců. Zaměřením se na změny, jež přinesla na různých úrovních domestikace, je možné vidět dopady domestikace a nakonec civilizace. Tucker píše obsírně o dopadech a pravděpodobnosti revoluce. Závěrem je, že revoluce bude vždy politické povahy, a tak nemá žádný význam pro odstranění civilizace nebo nápomocí k jejímu zhroucení. Namísto toho, na co se má zaměřit, je to, co Tucker nazývá „Prvotní válka“: představa založená na rewildingu a podlomení naší domestikace, spíše než naději na osvobození skrze historické události.*

*Les mimo dosah:  
Důsledky domestikace  
Kevin Tucker*

*Vydali Puntíčkovaní chrobáci, 2015*

Lidé vždy byli a vždy budou sociální zvířata. Původy našeho jídla a jak se k nám dostává, do značné míry určuje naši vzájemnou interakci.

Pokud se opravdu považujeme za anarchisty, pak musíme pochopit, že anarchie je o něčem mnohem více než o druhu nebo přítomnosti vlády. Je o sociálních vztazích. Jednoduše odstranění vlády nám podrobně neříká mnoho o společnosti. Pro pochopení toho, co může anarchie znamenat, jak může být viděna a cítěna, musíme pochopit lidskou společnost.

Jako u zvířat je způsob naší interakce mezi sebou podstatou způsobu jakým žijeme. Když budeme obklopeni divočinou, budeme činit jinak, než když budeme obklopeni stroji a betonem. Když jsme obklopeni domestikací, činíme, myslíme a cítíme jinak. Izolovaná, otrávená, napjatá a nepřekonatelná realita, kterou jsme dnes vytvořili, je neoddelitelná od materiálního světa našich předků, který vybudovali a který udržujeme.

Je stále těžší a těžší si představit svět odlišný od toho, kam jsme se narodili, a v němž jsme vyrůstali. Je stále těžší si představit, že dnešní způsob lidské interakce není takový, jací byli lidé vždy.

Takže se vzdáme. Přijmeme tuto realitu jako naši jedinou realitu. Přijmeme to, že lidé mají přirozené sklony činit na úkor druhého a na úkor světa jako celku. Snažíme se udělat to nejlepší z naší doby. Někteří z nás se obrací na Boha, někteří na politiky, někteří se obrací na sedativa (elektronické nebo chemické), obracíme se tam, kde můžeme najít nějaký únik od vyprahlých, nelidských podmínek, která nás tíží.

Běžní anarchisté se opravdu nebyli schopni dostat mimo tuto realitu, která je obklopuje. Venkovští anarchisté se snažili zvrátit feudální farmářský život do anarchistického vysněného světa. Městští anarchisté se snažili zvrátit prokletí továren v dobro pro lidstvo jako celku. Současní anarchisté se snaží dostat jejich nového ochránce, technologie, z kapitalistických rukou. Redukce ekonomiky, decentralizace, demokratizace nebo cokoliv, co jsou tito anarchisté a jiní sociální reformisté nebo občanští revolucionáři schopni dělat, se nikdy nevzdá této reality.

Ale tato realita je vytvářena realitou. Má své počátky a má svůj konec. Z našeho výhodného místa jsme schopni vidět obojí. Pro pochopení jaké máme možnosti a více, co můžeme dělat, se potřebujeme podívat mimo naši realitu, mimo naši společnost a naše stroje. Odtud můžeme pochopit, že naše realita není tak všemohoucí, jak jsme učeni věřit, a že lidská duše není individualistická zkáza, která čeká na to, až bude moc převzít moc. Můžeme uvidět, že svět, který rozřezáváme, mapujeme, dláždíme, krotíme, zamofujeme a důlníme, není mrtvý a pasivně neleží. Můžeme uvidět, že divokost čeká jak na nás, tak na jiné. A skrze to můžeme vidět konec naší vlastní reality a můžeme vidět komunity divokosti, které na nás čekají.

Tohle je bodem anarcho-primitivistické kritiky. To není ideologie, věc nebo základ pro nějakou platformu. Je to o pochopení původů a implikaci naší reality. Je to pohled, který se ubírá mimo město, pole a zahrady, aby bylo pochopeno, co jsme ztratili a jak.

Tato esej je příspěvkem k této kritice. Znamená to, že rozbíjí myšlenku, že existuje monolitický typ společnosti jako „lovci-sběrači“ nebo „zahrádkáři“ nebo „zemědělci“, protože věci jsou v realitě provázanější. A je to tato provázanost, s níž můžeme nejlépe

uvidět původy naší vlastní reality a lépe pochopit, jak ji můžeme prolomit.

Ale také je důležité si připomenout, že jako kritika, pouze informuje o naší realitě a naší činnosti, nestanovuje je. Jsem kritický k domestikaci v jakékoliv formě, a sám pracuji na životě založeném na nomádkém sběru a lovu, ale tohle mě v žádném případě neomezuje mou solidaritu a sympatii k mnoha bouřícím se zahradnickým nebo usedlým lovecko-sběračským společnostem, které existují a budou existovat. Mé závěry o důsledcích domestikace jsou důležité pro rozvrat naší vlastní domestikace a zavrnutí civilizace. To znamená pro ty z nás, kteří mají potřebu se pohnout z místa. Mým cílem je civilizace, kultura měst (s důrazem na kulturu a město). Nic z velmi raných příznaků donucovací moci a semen civilizace mezi jinými společnostmi neříká, že se těmto semenům bude vždy dařit, ale ukazují nám to a budoucím generacím varování a směr.

Říká nám to, že je čas vykopat kořeny naší vlastní reality.

## **Lidstvo bez stavu přirozenosti**

Věřím v přirozenost.

Není nutné, aby jste tak dělali, ale je tu toho mnoho, co musí být zodpovězeno, tak či onak. V určitých situacích s ohledem na socializaci máme sklony činit obdobným způsobem. Stejně tak přetrvávající proces domestikace vždy fungoval stejným způsobem, manipulace a nasměrování lidské potřeby do závislosti. Jako u společenských zvířat jsou naše podobné reakce součástí našeho dědictví. A jsou takové, jak nás vytvářely miliony let evoluce a sociálního života.

Existuje organický původ evolučních změn. Ale evoluční změna je něco tak ohromného, co se šíří tisíci a miliony lety. Je reakcí na dlouhodobé podmínky s ohledem na krátkodobé změny. Přeživali jsme jako druh, protože jsme byli adaptivní. Ale je to trochu smíšené blahořečení. Přesto, že to pomohlo naší tělesné zásobárně tuku a vody, takže můžeme pokrýt velké rozestupy a přijímat tolika mnoho druhů potravin, také nám to umožňuje přežít ve městech a zdržovat se mimo tolika vyprodukovaného odpadu. Co jsme byli schopni přežít v krátkodobém období, bylo některými viděno jako sama evoluční změna. Tím bylo umožněno některým předpokládat, že lidé byli předurčení městskému a průmyslovému životu, nebo, že tento způsob přežití a rakovinného růstu může nadále pokračovat.

Ať Boží/mi rukou/ami nebo Poznáním Vědy věříme, že tento způsob života je přirozený. Evoluce se zbíhá do sociální reality. Což je důvod, proč je tu rasismus, sexismus, třídy nebo kastovní společnost, a jejich reality otroctví, válek, kolonizace, imperialismu a podobně. Když jsme začali krotit krajinu, zasedli města, průmysl, globální systém a virtuální realitu, viděli jsme změnu během generací spíše než tisíců let. Ti, kteří těží z těchto realit, můžou tak dělat jen s ochotnými armádami, výrobci a reproducenty. Berou své krátkodobé výtěžky jako realitu a přetvářejí historii do evoluce. Vytvořili Bohy a pak se jimi stali.

Naše znalosti, naše realita je tím, co mají domestikátoři, a pokračují v učení nás o sobě a našem světě.

Evoluce se stává přežitím nejschopnějších, protože to je jediným způsobem, jak to opravdu

„zavést“ do našich životů. Někteří se rodí, aby vládli, někteří se rodí, aby sloužili. Nebo někteří jsou prostě chytřejší a lepší než jiní.

Totéž platí i pro společnosti. Některé z nich byly předurčeny k neúspěchu, některé z nich byly předurčeny k úspěchu. Některí byli předurčeni výrobě a někteří, aby žrali. Ti, kteří přinášejí humry bohatým, si musí kupovat rýži, kterou jim prodávají. Ti, jejichž děti byly obětovány Aztéckým králům, měli těla vychrtlá, když jejich potravou bylo pouze obilí. Ti, kteří vykáceli lesy a vyřezali obří sochy na Velikonočním ostrově, byli ti, kteří se mohli soustředit jen na to, co budou jíst tehdy a tu. Tohle je podstata civilizované hry: někdo nebo nějaké místo bude muset být vždy obětováno „prospěchu“ společnosti.

Jde o realitu velkého mýtu Pokroku: ryzí forma společenského vývoje. Díváme se k nebi nebo na naší slavnou Budoucnost, když obětováváme naše životy a naše těla společnosti, která nás nakonec sežere. Tohle platí stejně tak pro raná zemědělská království, jako to platí pro naši vlastní společnost. Posouváme se mimo náš stav divokého původu nebo nemusíme.

Filozofové nám říkají, že je záměrný čin, výběr každého člověka narodit se: Pokroku nebo návratu. Říkají nám o sociálním kontraktu, kde byla společnost vytvořena a jak usměrňována. Říkají nám o vývoji od divochů po barbary po primitivní království a stát a - vysokým stupni vývoje – civilizaci. Posun byl usměrněný a úmyslný, důsledky byly nutností a směr byl konečný.

Ale nikdy tu nebyl nějaký sociální kontrakt. Teprve nedávno vznikly směry růstu a sociální dynamiky, které jsou usměrňovány takovým předem stanoveným a kontrolovatelným způsobem. Nikdy nebyla společnost vytvářena nebo měněna tak plánovaně a přikázaně. Některé společnosti se měnily, některé rostly, některé zůstaly v nepozměněné formě, ale některé jiné stále rostou. Pro uživení růstu vyvinuly více nástrojů a technologií, které zabíjí více lidí a kácí více lesů a rychle orají více půdy. Ruka Boží nebyla v tom či jiném vývoji.

A nikdy v tom nebyl původ „společnosti“ jako takové. Bez ohledu na to, kdo jsme nyní nebo byli, byli jsme především společensktí. Dokonce nejarchaičtější formy lidské společnosti vyplývaly organicky z toho, jak se naše těla a mysl vyvíjely.

Tohle je místo, ze kterého pochází naše „lidská přirozenost“. Ta vyplývá z našich potřeb jako společenských zvířat, které musí pít, jíst a spát, naší potřeby pro přátelství a komunitu (jak lidských, tak nelidských zvířat), naší potřeby pro autonomii a naplňování jednoduchého bytí. Více než 99,99% lidské historie se sestávalo z malých a důvěrných skupin 15 až 25 lidí, kteří žili v dočasných táborech napříč celým bioregionem s volně vymezenými a velice přídržnými vzájemnými vztahy. Jídlo bylo získáváno skrze lov, sběr, shromažďování nebo rybolov. Některí lidé rozdělávali oheň, jiní udržovali žhavý uhlík, někteří neměli vůbec nic z toho. Kulturní znalosti byly sdíleny a všichni měli rovný přístup k tomu, co domestikovaní lidé označují za „zdroje“. Jídlo, lov a společenský život byly kolektivní činnosti, a i když muži a ženy často dělali věci odděleně, nikdy se neviděli cennější než jiní.

Tohle je život nomádkého lovce-sběrače. Je to způsob, kterým jsme žili po většinu naší existence jako lidí. Tohle je svět, který tvaroval naši mysl a těla jako lidí. A tohle je místo, kde byl započat náš pohled na lidské společnosti.

## Nomádství a duch anarchie

Pokud potřebujete jedno slovo pro shrnutí přirozenosti nomádkého lovce-sběrače, byla by to základní věc, kterou se zapsali do naší historie: adaptivnost.

Adaptivnost znamená mnoho věcí, ale my budeme držet naše zaměření ve smyslu ekologické a sociální adaptivnosti. Život nomádkého lovce-sběrače má kořeny v jejich ekologickém světě. To znamená, že poznávali znamená a pohyb zvířat kolem nás. To znamená, že vnímali růst rostlin a životy jiných živých bytostí, když sledovali, jak vyrůstají a umírají.

Zdraví bioregionu jako celku je neoddělitelné od světa kolem nás. Námi tohle může být chápáno v ryze materiálním nebo racionálním smyslu: nemusíme si srát do své vlastní postele. Tohle je velice pravdivé, ale lidé jsou duchovní bytosti. Náš duch byl usměřňován prostřednictvím bezduché proti duchovní Vědy, Boha a zvráceného Rozumu. Ale mezi původními lidmi je duch všechno. Duch je tím, co spojuje jedince s komunitou a divokostí kolem nich.

Neexistuje žádný rozkol mezi Já a Ostatními. Neexistuje žádný způsob, jak se vymanit mentálně nebo fyzicky z bioregionu/ů, kde žijete. Je to tak nemyslitelné, jako by to bylo potřebné. Cílem a místem každého jednotlivce je neoddělitelnost od jejich světa. Takže u čeho skončíte je duchovní život: ten, který je o individuálním spojení a zkušenosti, který je o růstu skrze své objevování, který je oslovován skrze žití, než skrze složité spleť rituálů a obřady (i když se často vyskytují zejména ze sociálních důvodů), a je v podstatě anarchistický.

Duch anarchie je důležitý z mnoha důvodů. Ale já ho chci probrat, protože je něčím, co jsme od nás odňali, a něčím, co máme tendenci špatně chápat. Duchovnost je pro nás něco, co odkazuje na něco odcizeného, něco, co je spíše založeno na víře než přímé zkušenosti. Spíše nám diktuje, než přináší. Pro nás se duchovo rovná náboženství, které se rovná něčemu vytvořenému a rozšiřovanému (typicky) starým mužem potulujícím se v poušti před tisíci lety. Tohle odcizení se odráží v našem vlastním odcizení od našeho ducha a místa, kde vyrůstají duchové.

Duchovnost, která spojuje, je něčím, co potřebujeme, a jak uvidíme, je to tím skrze co nás domestikátoři vyčerpávají a lámou. Ale je také základem společenského života. Existuje několik záhad, jak funguje život, společných pro ty, kteří žijí v divočině. Nomádkští lovci-sběrači vyrůstají poznáváním rostlin, zvířat a všech jiných, které přímo jí, ale nejsou izolováni v tomto světě jen se sebou a jejich jídlem. Jsou součástí většího společenství, a tak se neustále učí o propojenosti všeho.

Tohle je velmi výrazně v rozporu proti naší odcizené realitě. Například, mnoho civilizovaných lidí opovrhne hmyzem, hady nebo hlodavci. Neučíme se vidět, jak se tito všichni ovlivňují. Takže plácáme mouchy a komáry, zatímco rozstříkujeme insekticidy do jejich a našeho domova, zašlapáváme pavouky a šváby a hubíme krysy. Když ignorujeme zdravotní důsledky všech těchto chemikálií, přicházíme o zjevné věci. Pavouk velmi zřídka kdy kousne nějakým vážným způsobem, ale my se jich bojíme (přesto, že máme daleko větší pravděpodobnost, že zemřeme nebo budeme trpět vážnými zdravotními problémy při používání toho, čím je hubíme), ale pak si stěžujeme, když kolem nás létá více much a



komárů, zatímco zabíjíme pavouky, kteří se jimi běžně živí. Nebo podobně přehlízíme, jak můžou být pro nás užitečné krysy, když žijí z toho, co vyhodí společnost. A úplně přehlízíme, jak většina krys, komárů, bodavých včel a jiní byli zavlečeni do těchto míst naším Pokrokem a Růstem, ne jejich.

Ale těmi vžitými v jejich bioregionu je mnohem více nemožné vidět všechny tyto věci jako odcizené, než je pro nás vidět, jak všechny tyto věci zapadají do sebe a potřebují se, dokonce i když vytáhneme krysu z tlamy domestikovaných koček. Duchovní spojení a vžitost je jedním z nejdůležitějších aspektů pro zbylé adaptivní: můžeme vidět okamžité a opožděné důsledky jakýchkoliv činů, které děláte.

A tohle je místo, kde je nejdůležitější nomádství: pokud jste vžití v určitém bioregionu, ale ne uvízli v určité oblasti, pak jste schopni se přesunout dříve než nějaké místo bude přeloveno nebo vysbíráno. Nomádství je o adaptivnosti. Stejně jako je důležitá rozmanitá strava, je tak důležitá rozsáhlost oblasti, v níž žijete. Život má tendenci být nepředvídatelný. Jeden rok by mohlo být sucho, další vlhko, některé rostliny a zvířata by mohla mít nepříznivý rok, než je obvyklé, zatímco u některých se mohou malé populace shlukovat. Tohle jsou věci, na jejichž řešení vás nomádství život připraví a pomůže vám pochopit.

To vše platí i pro společenský život. Když se často přesouváme, komplikuje to shromažďovat zásoby. Máte, co můžete unést, což je často nic, co by nemohlo být snadno vytvořeno většinou členů společnosti. Neexistují možnosti pro snahy zavádět nějaké individuální vlastnění území. Jedinou věcí, k níž dochází je pocit „náležitosti“, který pokud existuje, obvykle se vztahuje pouze na med a některé ovocné stromy. Ale i to není nic ve srovnání se soukromým vlastnictvím: to poukazuje na zvláštní vztah k určité osobě nebo rodině, spíše než na právo vylučovat jiné. Každý má rovný přístup na stejná místa a ke stejným věcem.

Jídlo je sdíleno z principu, spíše než nějaké výjimky. Tohle je základem pro vzájemnou pomoc: sdílíte, když máte jídlo, sdílím, když mám jídlo a nikdo není o hladu. Bez zásob, sýpek nebo špajzu nikdo nemá nic víc než ostatní, alespoň nic, co jen tak nemůžou přinést na vlastní pěst. Každý se podílí na svém vlastním právu.

Tohle je základ pro rovnostářské společnosti. Nikdo ve společnosti nedostává více nebo méně zásluh než jiní. Dětem se dostává stejné úcty a postavení jako ostatním, přesto, že se od nich neočekává stejný druh přínosu jako od jejich rodičů. Každý přináší něco jiného společnosti. Děti mají možnost odejít pryč s jinými ve svých věkových skupinách a vytvářet své vlastní tábořiště, napodobováním životů svých rodičů. Tímto způsobem se lidé učí přežít, a tak se společnost udržuje podle ochoty jednotlivců: ochotou jednotlivců, kteří činí jejich vlastní kroky, spíše než jsou nuceni.

Tohle je prvotní anarchie a je to svět, v němž naše myslí a těla vyrůstaly. A tak to mohlo zůstat na dlouhou dobu. Adaptivnost a nomádství bylo nakonec spíše geniální v mnoha ohledech. Neustále přesouvání udržovalo nízkou populaci. Můžete mít jen tolik, kolik můžete unést, a s postrádáním zpracovaných a domestikovaných potravinových zdrojů je mateřské mléko hlavním zdrojem potravy dětí až do věku čtyř let. Vžitím v určitém bioregionu rodiče nepřivádějí na svět dítě, pokud ho nemůžou podporovat, nebo poskytnout stejný svět, kterým jim dali jejich rodiče.

I když tohle rozhodnutí může skončit u novorozenců (z aktu soucitu v kontrastu ke krutosti přivést na svět nechtěné dítě a nemilované kvůli nějaké vzdálené morálce, spíše než přímé potřebě), málokdy se takto stalo. Produkci mateřského mléka zpomaluje ovulaci.

Život nomádského a aktivního života zpomaluje nástup menstruace u dívek a dále zpomaluje ovulaci u žen. Existují rostliny, které se mohou užívat a působí jako ochranný prostředek nebo vyvolávají předčasný potrat. Nic z toho není společenským tabu, protože každý chápe základní potřeby dítěte, a ví, že dítě, které se narodí bez rodiče, je na tom hůře, než které zemře při porodu.

Naše vlastní morálka nám předurčuje vidět tyto věci jako kruté. Ale naše pochopení pochází z našeho vlastního zprostředkovaného světa a potřeb našich dětí. Dokonce moralista jako Kropotkin poznamenal ironií: „pokud by ti samí Evropané říkali divochům, že lidé, velmi přívětiví, laskaví ke svým vlastním dětem a tak vnímají, že pláčou, když vidí simulované neštěstí na jevišti, žijí v Evropě, co by kamenem dohodili od doupat, kde děti umírají z čirého nedostatku jídla, divoch by jim také neporozuměl.“

Tohle je jen příznakem toho, jak vzdáleni jsme od místa, kde jsme žili. A zatemňuje to vidět, co je tím, co jsme ztratili. Díváme se po ekonomické sféře, náboženské sféře, sociální či politické sféře mezi těmito společnostmi, dokud nemůžeme najít něco a izolovat to: reflektujeme náš vlastní svět do těchto různých prostředích a kontextů a to tak, že může být tak neatraktivní a nepřírozený jako naše společnost. Ale tato pitva nenachází nic z původních společností: U nich nejsou žádné zvláštní sféry nebo špinavé práce: věci se prostě mají tak, jak jsou.

Tohle můžete vidět v každodenním životě. Neexistují záměry zahrad, je tu připravováno mnohem méně rituálů a ceremonií v kontrastu k obyvatelům venkova. Nejen potřeba plánování, času nebo kalendáře. Můžete zůstat adaptivní. Muži a ženy se probudí, a se svými přáteli konverzují a sdílejí drby. Muži mohli strávit odpoledne nebo den hazardováním s hroty šípů, určováním, která skupina by mohla jít další den na lov. Hrají hry nebo vtipkují, stejně jako to dělají ženy, když se zdržují kolem tábora nebo zatímco sbírají.

Menší děti mohou být se svými rodiči, i když jsou nejčastěji s matkou, dokud nebudou řádně odstaveny. Po odstavu si budou hrát podle svého s ostatními dětmi jejich věku, trávením svého času hraním her založených na spolupráci než soupeření, a vytvářením své vlastní fiktivní společnosti a manželství, i včetně sporů. Starší děti budou dělat velmi podobné věci, i když si budou pohrávat více s myšlenkou sexu. Rodiče by mohli hanit tento druh hraní, ale to jen slovně: dělali to samé, stejně jako to dělali jejich rodiče. Vědí, že jejich děti jsou někde zalezlé a pravděpodobně mají sex, ale nic s tím nedělají. Děti budou jen dětmi.

Ve společnostech sestávajících z mládeže, mladí kluci budou lovit a dívky budou sbírat. I když na mladé není vytvářen tlak, aby si obstarávali veškeré jídlo, vše to se stává součástí jejich hry, a zůstává to tak po celý život. Muži hazardují, (1) takže nejsou vždy dostupní lovu, stejně jako ženy nejsou na sběru každý den nebo neslouží mužům, když jsou způsobili sběru. Existuje tu málo požadavků, pokud nějaké. Existují vždy možnosti, jak trochu věci spolčit. Noví lidé mohli zůstat se skupinou několik měsíců v kuse, a každý je schopen jít žít s jinou skupinou, když chce. Štědrý lov se proměňuje v hody s lidmi ze širokého okolí. Pokud nemáte prostředky nebo potřeby pro skladování, jedinou možností je jíst teď a tu, což

může být u některých velkých společností setkáním.

Válka je neznámá, a to zejména kvůli tomu, že neexistují (kvazi)politické prostředky pro organizaci, ani nějaké zatvrzelé skupiny identity, podle nichž se tvoří strany. Napětí může vznikat, dohady a spory můžou nastat, ale násilí není nikdy takovým problémem, když se zapojení vždy znají a pravděpodobně mají nějaké vzájemné vazby (dokonce i když jsou poměrně vzdáleni). Tam, kde nejsou žádní cizinci, ztrácíte anonymitu, která by vás osvobodila od následků vašich činů. Takže, když se napětí zvýší a ostatní je nemůžou zkrotit, ti, kteří jsou zapojeni, můžou jednoduše odejít s jinou skupinou nebo menší „potyčkou“ se vše zvrátí. Ale největším utěšitelem je schopnost se tomu zasmát a mezi sebou vzájemně. V takovém světě neexistuje důvod brát věci vážněji, než je třeba brát. Víím, že je složité si to představit, ale nebyli jsme tím, čím jsme se stali.

A tohle je místo, kde jsou vytvářeny naše těla a myslí. Je to místo, kde není žádná autorita nebo instituce. Je to původní anarchie: způsob života, který se žije spíše než idealizuje a konstruuje. Je ekologický a plynulý, a co nejdůležitější, je adaptivní.

Je tím, co se v nás skrývá.

## **Domestikace**

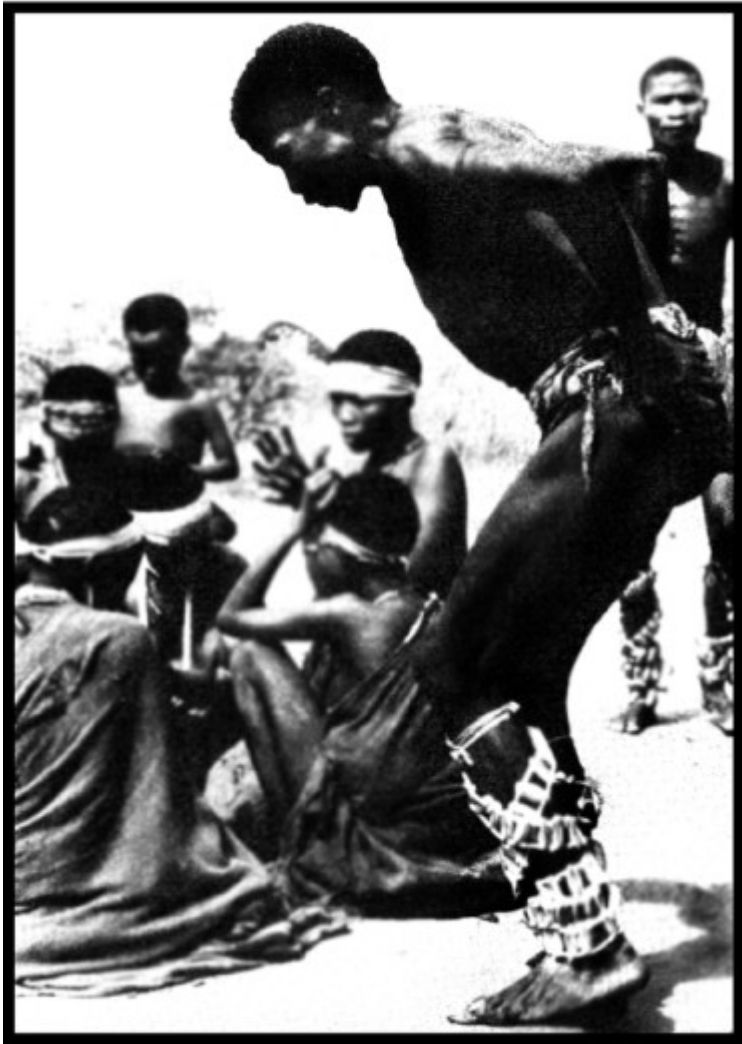
Nikdo se snadno nevzdává našeho ducha prvotní anarchie. Ale viditelně se něco stalo. Někdy něco přišlo a vše se změnilo. Teoretici sociálního kontraktu nám řekli, že jsme se vzdali naší divokosti kvůli novému kolektivnímu vědomí, sociální darwinisté a jejich následovníci nám říkají, že jsme se (nebo alespoň někteří z nás) vyvinuli, a někteří říkají, že jsme se změnilí z potřeby.

Jakýmkoliv způsobem tohle pojmete, nejčastěji nám říkají, že to, co se stalo, bylo otázkou nevyhnutelnosti. Nezáleží na tom, kolik se tu vede sporů o tom, proč se tak stalo, není pochyb, že tím „něčím“ byla: domestikace.

Domestikace může znamenat mnoho věcí. V případě rostlin se vztahuje na záměrné pěstování toho, co považujeme za „žádoucí“ prvky. Rostliny se změnilly od výchozí genetické struktury. Totéž platí u domestikovaných zvířat; jejich divocí předci byli umístěni do zajetí a selektivně chováni. Skutečná úroveň genetických změn je diskutabilní, ale základním cílem je: co je šlechtěné, je to, co chtějí domestikátoři, a rostlina nebo zvíře se stávají závislými na existenci domestikátora.

Domestikace ve svém jádru znamená vytváření a udržování umělého řádu. Je to kontrola. Redukuje plnost světa do kategorií a systému potřeb a zdrojů. Převádí divoké společnosti v součet všech částí, spíše než jediné propojené společenství.

Většina definic domestikaci definuje jako chov něčeho „pro lidské účely“. Tato definice může být vcelku problematická. Máme sklony zapomínat, že lidé jsou také divokými zvířaty. Stejně jako u vše divokých bytostí je užitekové myšlení něco cizího pro naše pochopení a vztahy se světem. Potřeba změnit živé bytosti v něco výhradně pro užitek člověka, je tak nemyslitelné, jako nepraktické. Pokud svět bude změněn v něco pro náš vlastní užitek, co by se stalo se zbytkem světa?



Bohužel je tato otázka zodpovězena.

To není jen pro „lidský užitek“. Děje se to pro užitek civilizovaného člověka, pro užitek domestikovaných lidí.

V případě člověka je domestikace civilizovaným procesem. Jde o přetváření divokých lidí v něco pro civilizovaný užitek. Jednotlivci jsou přetvářeni ve farmáře, rolníky, dělníky, šéfy, policie a vojáky, stejně jako jsou lesy a mokřady přetvářeny v zahrady a zahrady do polí okolních měst a pole v poušti. Znamená to, že lidé jsou krocení pro domestikovaný život. To znamená k vesnickému a městskému životu. Jsou to místa, kde jsme se fyzicky a psychicky oddělili od bioregionů, v nichž jsme vyrůstali, kde se autonomie postupně vytratila pod vlivem obratu autority, kde je život spíše diktován, než založen na objevování se, kde je potřebná práce, a kde krouží armády, jak uvnitř, tak vně.

Anarcho-primitivisté, stejně jako většina sociálních teoretiků, se typicky soustřeďují na zemědělství jako na zdroj změny a skutečné původy domestikace. Ale co tohle nevysvětluje, je, proč byly zdi Jericha postaveny lovci-sběrači, nebo proč některé společnosti - jako ta podél pobřeží Salish (od severozápadu Spojených států do Kanady) a někteří Maorané na Novém Zélandu - měly složitá kompletní království s otroky, přesto, že postrádaly zemědělství. Pohled na domestikaci jako sociální fenomén, stejně jako poukázání na rostliny tohle pomáhá vysvětlit, a současně to nabízí pohled na to, co by se (v některých případech) stalo základem civilizace.

### **Tažní psi, zkrocení koně, migrující ryby a divoká zrna**

Domestikace je v rozporu s adaptivností, která nám pomáhala a tvarovala nás po miliony let. Jistě, „umožnila“ nám navýšit velikost naší společnosti, ale nikdy ne bez důsledků. Dává nám nějaké vymoženosti, kde bychom je neměli, ale opět ne bez důsledků.

Všechno, co děláme, má důsledky. Některé z nich jsou více bezprostřední a s rozsáhlejšími dopady než jiné, ale důsledky jsou všechny stejné. Nikdy tu nebyla doba, kdybychom přešli k domestikaci tím, že bychom přímo skočili do měst a civilizace, nebo tu nebyl skok od malých skupin nomádských lovců-sběračů do království masového měřítka. Změna přichází s časem. Teprve nedávno s „pomocnou rukou“ stroje nastávaly změny v průběhu let, spíše než tisíce letí. A můžete vidět krásy této změny, když většina civilizací vydržela tisíc let nebo dva tisíce let, zatímco americké impérium kolabuje po pouhých dvou stoletích.

Domestikace, stejně jako jiné změny, je postupný proces. První výskyt domestikace v každé společnosti bude mnohem méně nápadnější, než jakékoliv nejpozoruhodnější události, které jsme prodávali skrze myšlenky Historie. Realita nikdy není fantastická nebo seškrtná a vyprahlá. Ale domestikace se vplížila do některých lovecko-sběračských společností, a prostřednictvím nich můžeme získat představu o tom, jaký má dopad.

Pokud mluvíme o lovcích-sběračích s domestikací, nejčastěji máme na mysli lovce-sběrače, kteří jsou usedlí na místě. Tyto společnosti se usadily podél divokých planí nebo řek, kde sezónně proplovávají ryby, které mohou být nachytány a skladovány. Ale tím nejlepším místem, kde začít, je mluvit o nomádských lovcích-sběračích s domestikací nebo zvířaty v zajetí.

Tyto dva druhy společností, o nichž tu mluvíme, jsou tažní arktičtí lovci a usedlí lovci amerických planin (v celé Severní a Jižní Americe) a subarktidy. Podíváme se nejdříve na tažné arktické lovce.

Severní Arktida a subarktida jsou obrovská místa. Většina zde žijících je typicky považována za Inuity nebo příbuzný Inuitům, ale rozdíly mezi téměř susedními skupinami mohou být rozdílné, stejně jako skupiny v různých částech světa. Ale jedinou věcí, která je společná, je rozšířená přítomnost tažných psů. Domestikovaní psi jsou poměrně běžná věc. Najdete je mezi lovcema-sběračema, stejně jako je najdete u zahradnických společností a u naší vlastní. Tito psi často přicházejí do našeho světa pomalými procesy vlastní domestikace: mají rádi naši nedbalost a děláme dobré společníky. Nakonec, lidé přiložili ruku k jejich šlechtění a vytvořili plemena, která dnes známe.

Tažní psi jsou zřejmě docela bližší jejich předkům, než mnoho psů, které dnes vidíme po celém světě. Ale tohle nenabývá dojmu, že jsou blíže nebo méně intenzivně domestikovaní. Aby psi táhli saně, není snadným úkolem. To si vyžaduje intenzivní formu domestikace, která je obrácí proti sobě samým, a (zne)užívá jejich smečkové instinkty. Jsou odděleni v raném věku, mají upilované své zuby a jsou drženi o hladu nebo téměř o hladu, aby se soustředili na ruce, které je živí. Tohle je domestikace v pravém slova smyslu.

Psi nenabízejí nic samy o sobě kromě své práce. Co udržovalo nomádské společnosti od hromadění majetku a přebytku, je jejich schopnost je nosit. Takže to dělali psi. Být schopen unést velké množství masa, tuku a kůže vede k sociální situaci, která není příliš vzdálena od rovnostářštějších vesnic, a psi umožňují zůstat nomádskou společností, spíše než nějakou usedlou. Psi umožňují přebytek tam, kde by to jinak nebylo možné.

Tímto dostanete sociální vztahy, které přicházejí spolu s přebytkem, i když ne v extrémní formě, kterou najdete u usedlých společností. Přebytek je skutečná forma vlastnictví: je to majetek, který, i když je často držen společně, musí být pod nějakým druhem ovládnutí při přerozdělování. Tato neformální kontrola si téměř vždy najde cestu do rukou lidí (těch, kteří loví maso). A tak zatímco arktičtí lovci-sběrači jsou stále relativně rovnostářské společnosti, stále větší důraz se klade na sociální plnění a strukturu. Získáte drobné formy závislosti.

Ale zvířata nemusí být vždy domestikována. Například, Inuité karibu sezónně nahání stáda divokých karibů a stávají se usedlými lovci. Takže, když se tak děje pouze sezónně, získáte tím titěrný druh těchto vztahů.

Usedlí sběrači-lovci, stejně jako ti z plání, jsou úplně jiní. Ti napříč Amerikou byli velcí zahradníci a potulní lovci-sběrači, než byl přinesen kůň (nebo vrácen, jak to budou říkat některé společnosti) Evropany. Kůň změnil jejich prostředky obživy, ale vnitřně se nezměnil způsob, kterým kdysi žily usedlé společnosti. Dokonce se tím stalo možné, více se zaměřovat na nájezdy a válčení s okolím a dokonce i se vzdálenými společnostmi. Takže spíše než aby se vrátili k lovecko-sběračským společnostem, zaprodali se (do určité míry) rozšířenému usedlému životu. To neříká, že nomádismus nevzkřísil starší, rovnostářštější způsoby, ale neříká to, že to bylo úplným vrhnutím se zpět.

Vzrůstající požadavek válčení a nájezdů spíše vynesl ducha bojovníka, který nese semeno patriarchátu. S válečnými společnostmi se dostavuje zvýšený zájem o utajované

společnosti a pánské domy za cenu hodnot rovnostářských svobodných společností. Dostavuje se větší důraz na násilí v dětství a jeho ritualizaci do společenského života. Uvidíme, že se tohle ještě více vyvinulo, když budeme mluvit o zahrádkářích. Ale není třeba připomínat, že přebytek je druh vlastnictví, který lidé neznali nikdy předtím, a zde se zrodil politický život.

Tohle je ještě více zřejmé, když se lovecko-sběračské společnosti usadily kolem obrovského, sezónního přesouvání ryb, které mohou být nachytány, sušeny a skladovány. Nebo tam, kde jsou obrovské pláně divokých zrn. To je tím, co později položilo kořeny naší nynější globální civilizace. Lovci-sběrači se usadili podél záplavových oblastí Mezopotámie, kde sezónní záplavy udržovaly bohatou půdu a daly vzniknout oblastem divokých zrn. I když technicky nedomestikovali rostliny nebo zvířata, začali obhospodařovat tyto pole, farmy bez zemědělství. Jejich společenský život skutečně nebyl rozdílný od zemědělského. A nemělo by být překvapením, že tohle byla společnost, která začala budovat obrovské obranné zdi kolem svého města.

Existuje jen málo způsobů, jak vylíčit, proč se rozhodly usadit tyto společnosti. Vždy je tu nějaká teorie o tom, ale kdy se to stalo, se nikdy přesně nedozvíme.

Ale my známe důsledky.

Začalo to v menším měřítku: přicházely sezónně do záplavových oblastí nebo shromaždišť ryb. Hodně jedí a berou si něco s sebou, když se přemísťují. V tomto bodě nedošlo k přílišným změnám, a to zejména bez domestikovaných zvířat, která za ně nosí jejich přebytek. Pomalu se sezónní zastávky změnilly v sezónní tábory a sezónní tábory v sezónní osadu. Místo se stává trvalejší a vetřel se sedentismus.

Problém se sedentismem je, že je proti naší adaptivnosti. Lidé se stávají vázání na určité místo, spíše než bioregion. Hromadí více věcí a začíná se dostavovat rostoucí pocit skupinové identity, když roste populace, a tato individuální flexibilita začne bránit nový život, který se vynořuje. A neformální, ale vlivné role „manažerů“, které vidíme mezi usedlymi lovci a lovci s psími spřeženími, se mění ke stále významnějšímu postavení, když se objevují obrovské sýpky a sklady.

Neformální moc, pomocí níž vzešly náboženské instituce a šamanští kněží, se stala formální mocí, kompletně se svými institucemi, hierarchiemi a násilím. Sklady zrodily donucovací moc, nakonec ve formě Státu a civilizace.

Rostoucí spoléhání se na uskladněné jídlo vytvarovalo nevídaný druh politické společnosti mezi nějakými jinými lovci-sběrači a dokonce u většiny zahrádkářů. Vzešly tím kompletní společnosti s autoritami a královstvím. Ačkoliv vesnický život rybářů má typicky větší populace, ti podél planin divokých zrn stavěli města. Když došlo na domestikaci, nebylo tu menší události, než uživit rostoucí populaci. Po eliminaci nomádství se eliminovala přirozená kontrola populace a schopnost vidět dopady svého způsobu života. Čímž začal věčný cyklus růstu a expanze, který vede k válce, nájezdům, kolonizaci, imperialismu, genocidám a omniciidám.

Zde se zrodila civilizace.

## Ze zahrad k polím

Podíváme-li se na usedlé sběrače podél planin divokých zrn a shromaždišť ryb, je to trochu skok. Zjevně se to stalo a je to dědictvím naší vlastní civilizace, ale je to poměrně vzácné.

Počátky domestikace napříč mnoha částmi světa vypadaly úplně jinak. Jak jsem dříve uvedl, není dohledatelné nic o „přirozeném“ původu domestikace a rozhodně nic o evolučním. Je to něco, co se stalo. Sedentismus ze své podstaty umožnil populaci růst a to relativně rychle. Ale všude nekontrolovatelně neexpandoval. Daleko více společností žilo jako zahrádkáři a to relativně stabilně po tisíce let.

Zahrádkářská společnost je opravdu zahradnickou v kontrastu k zemědělcům. Zahrady jdou menšího měřítka a velmi diverzifikované. Slyšeli jste, že zahrádkářští původní Američané a Asiaté mají stovky variací pár druhů rostlin nebo semen: to je zahradničení. Rostliny jsou domestikovány po dlouhou dobu, počínaje selekcí větších nebo chutnějších mateřských rostlin z volné přírody, a poté jejich selektivním chovem pro požadovanou kvalitu. Tohle může být riskantní záležitost, proto je lepší je diverzifikovat. Takže domestikujete stovky druhů a tisíce (typicky regionálních) variant. Tohle je řízeným pokusem o adaptivnost: nikdy nemůžeme zopakovat vývoj, ale jistě se o to snažíme. A tato rozmanitost se stává porozuměním, že naše úsilí pravděpodobně selže, alespoň v nějakém okamžiku.

Existuje pár druhů zahradnických společností, ale dvě v polárních končinách jsou těmi, které se zaměřují na rostliny a zvířata s vyšším a menším obsahem bílkovin. A tím dostanete směsici obojího. Tohle je důležité, protože ty, které získávají méně bílkovin ze svých zahrad a domestikovaných zvířat, jsou více usedlé v polo-nomádském lovecko-sběračském způsobu života, zatímco ty s vysokým obsahem bílkovin budou více směřovat k obrovskému růstu vesnického života, a jsou náchylnější k případnému růstu v města, pakliže se dříve nezhroutí.

Ty, které jsou usedlejší ve svém lovecko-sběračském způsobu života, jsou ty, které byly rozšířeny po celé Americe a částečně v Eurasii. Některé regiony zahrnují rostliny a zvířata, které jsou snadněji domestikovatelné, a tohle má dopady na vývoj společnosti. Směsici dvou druhů dostanete zahrádkářské společnosti, které jsou rozšířeny po celém jihu tichomořských ostrovů (Nová Guinea, Hawai, ostrovy Trobiand, atd.) a v některých částech Afriky, kde jsou hlízy jako jsou sladké brambory, taro, tapioka a další hlavní součástí jídelníčku, a často najdete, že tu domestikovaná zvířata jako prasata hrají velkou roli. A u společností, které se soustřeďují na bílkoviny nebo i méně výživné, ale velmi bohaté plodiny jako kukuřice, získáte nějakou směsici Severní a Jižní Ameriky (Pueblo, Cherokee, Aztéků, atd.) a pak mnohé z Afriky a celou Asii, kde domestikovaná zvířata jako kozy a skot hrají důležitou roli.

Existují také pastorační společnosti, které jsou polonomádské, které se zaměřují téměř výhradně na svá domestikovaná zvířata, jako jsou krávy a kozy. Tyto společnosti se nejčastěji vyjímají pěstování zahrádkářských a zemědělských společností, neboť se živí obchodováním s vedlejšími živočišnými produkty výměnou za plodiny. Mají také tendenci činit jako obchodníci, když procesují obrovské plochy, zatímco pasou svá zvířata a přichází do kontaktu s řadou jiných společností. Některé z těchto společností (zejména v centru jihu Afriky, jako jsou Neuerové a Pokotové) praktikují stejně tak zahrádkářství. Opuštěním zahrad se velmi vyspělý vesnický a politický život přenáší částí obyvatelstva na své pastviny



(tento druh nomádství je nazýván transhumance).

Naši pozornost nejprve zaměříme na polonomádstké zahrádkáře.

## **Sociální život zahrádkářů**

Život mezi těmito zahrádkářskými společnostmi se může v mnoha ohledech podobat nomádstkým lovcům-sběračům. Věci se mají relativně snadné. Neexistuje žádné plánování, jen pár požadavků zahrnující ty spojené s přípravou a obstaráváním zahrad. Ale i tohle lze složitě uznat prací. Protože jsou zahrady intenzivní a často invazivní, mají tendenci mýtit vzrostlé lesy. Jsou na hony vzdáleny čistým a pročištěným zahradám, na které jsme zvyklí. Nejčastěji si neználek sotva uvědomuje, že stojí v jejich středu.

Tento druh zahradničení je nazýván swidden zahradničení nebo polaření. Lesy jsou vypalované a vykáceny pro vytvoření místa pro zahrady. Některé společnosti upřednostňují letitý růst, zatímco některé se vrací do zahrad ležících ladem nejméně 25 let. Zahrady se směšují s lesem, protože se pomalu přesouvají v jednom směru každé dva roky nebo tak nějak, aby udržely potřebný koloběh, kdy je zahrada ponechána ladem. Zahrady jsou udržovány na určitém místě tak dlouho, dokud půda není tak zdravá, jako byla na počátku, poté jdou dále.

Zahrady jsou zpravidla několik hodin chůze od osady, ačkoliv někdy jsou trochu dále. Ale čím bližší, tím ideálnější je situace. Vesnice obvykle přetrvává 25 let. Když není plácek v blízkosti upuštěné zahrady, pak se celá osada bude přesouvat blíže k místu, kde je zapotřebí zahrady. Ale častěji to tak není, zahrady ležící ladem a místa pro osadu budou použity znovu později.

Určité druhy zahrad se můžou lišit od neformálních a kempových částečně trvalých a velkých příbytků. Yanomami žijí v shabono: velkých, především oválných otevřených oválných příbytcích, které obývá celý kmen. Tapíre, stejně jako některé společnosti na severovýchodu Severní Ameriky, žili v multirodinných dlouhých domech oválného tvaru s pánským domem v centru. Jivaro mají otevřené zděné příbytky v oválu okolním pánským domům. Najdete velké rozdíly v konstrukcích, ale celkový model je stejný: oválného tvaru s pánským domem v centru (k významu tohoto se dostaneme v další části).

Jakýkoliv druh příbytku má určitá společnost, každodenní život je obvykle stejný: rodiny mají sklony spát kolem jejich vlastního ohniště (i když občas muži, dospívající kluci a menstrující ženy budou sdílet své vlastní bydlení namísto jejich rodinného) ve větším obydlí. Ve všech zde uvedených jihoamerických společnostech spí všichni v houpací síti, které jsou zavěšeny v domech. Po celý den je často najdete, že tam relaxují, žertují, vyprávějí si příběhy a šíří klepy, možná budou tkát lana, koše nebo sítě nebo vylepšovat některé druhy loveckých nástrojů. Stejně jako volní nomádstí lovcí-sběrači laškují, zpívají, spí, jí a jsou celkově bezstarostné a uvolněné.

Rozhovory a návštěvy často pokračují do pozdních nočních hodin, zatímco jiní spící napříč hluku, se probouzejí dostatečně brzo, aby vrátili oheň zpět k životu a možná pojedli nějaké zbytky jídla ze dne. Vstávají tak časně, vykoupají se a vrací se zpět. Muži můžou pročistit zahradu nebo jít na lov, zatímco ženy můžou pracovat v zahradě nebo připravovat jídlo v domě. Většina z nich má vše hotové dopoledne, kdy opět nastoupí lenošení.

V průběhu času má usedlý život sklony stávat se napjatým, nebo se jen nahromadí zbytky z jídla nebo jakýkoliv projekt, na kterém pracují jednotlivci. Odpovědí je výprava: odejít a žít v lese na pár měsíců znovu jako lovci-sběrači (i když obvykle se spravedlivým podílem maniokové mouky). Změna je vždy vítána a zanechává za sebou napětí vesnického života.

Ale je to také velmi ekologicky důležité. Zatímco jsou lidé na výpravě, les znovu vstoupí do osady. Nový život se začne rozšiřovat v rozkladu zbytků odpadků. Výstavba sociálního a ekologického venkovského života je pročištěna a připravena na vše znovu. Výprava je váže zpět k tomuto většímu ekologickému povědomí o původech společnosti, znovu potvrzuje to, na co se vždy pamatuje během lovu, sběru a všeobecných toulek.

U těchto společností panuje klid a jsou stále vázány na prvotní anarchii. Ale je to rozdílné. A v těchto rozdílech můžeme vidět důsledky domestikace zřetelnější.

## **Válčení a čarodějnice**

Polousedlé společnosti, které jsme si ukázali, bezpochyby nejsou anarchistické, jak v jejich strádavé politice, tak v jejich relativním rovnostářství. Ale chci zdůraznit, že jsou si blízké druhu rovnostářství nomádky lovců-sběračů, na které jsme se podívali dříve.

Všechny usedlé společnosti na nějakém stupni překročily únosnou kapacitu. Ty, které domestikovaly rostliny nebo zvířata, rostly více. Jak se společnost vyrovná s tímto problémem, tak je udržitelná. Zahrádkářské společnosti zřídka kdy expandovaly v takové míře, aby musely čelit kolapsu, tak jako se to stává u civilizovaných společností. To, že zůstávají v malém měřítku, a že loví a sbírají stále hraje velkou roli v jejich společnosti, a jsou to způsoby, kterými si ve vyšší míře udržuje autonomie.

Nicméně udržování tohoto relativního rovnostářství si bere svou cenu, jak v sociálních, tak politických ohledech.

Existují jisté společenské zvyky, které společnosti vyvíjely k potlačení vzniku nerovností. Osobní věci mrtvých jsou buď pohřbívány s nimi nebo spáleny po jejich smrti, čímž limitují množství „bohatství“. Většina postaveních, která jsou obzvláště vlivná, jsou udržována dočasně, a často tak krátce, jak je to možné. Ale udržování společnosti malého měřítko bez cizinců je zřejmě tím nejdůležitějším aspektem, a zahrnuje některá úhybnější úsilí.

Usedlý život s lepším přístupem k sladkovodnímu plodům, které mohou být použity k dřívějšímu odstavení dětí, a místa, kde mohou matky snadno porodit více dětí bez větších obav mezi intervaly porodů, nevyhnutelně vede k růstu populace. Téměř všechny zahrádkářské společnosti mají tyto podmínky, ale většina z nich má velmi malou úroveň růstu populace.

Co se promítá do společenského děje, je nárůst tabu kolem sexu, velký nárůst zabíjení novorozeňat a nejdůležitější je válčení.

Válčení a násilí nejsou totéž. Všichni lidé mají sklony k násilí, i když některé podmínky jako je například přelidnění, dedukuje to nejhorší v nás. To neznamená, že jsme zlí nebo tyrané. To, co odlišuje válčení od násilí, je, že jedna skupina útočí na jinou a to plánovaně. Když

vypukne válčení, je to většinou spontánní. Většina lidí by mohla být na sebe naštvaná, ale obvykle to není celkově zamýšleno jako zlo. Ať tak nebo onak, jsou to obvykle jedinci, kteří nemají žádný jiný způsob nebo zájem, jak se vyhnout okolnostem, které zapojují přímo oba z nich. Tohle vidíte více mezi lovci-sběrači, kteří berou věci do svých rukou.

Válčení se stává možným usazením společnosti, když se vztahy upevňují kolem stálých struktur, v nichž se žije. V kontrastu neomezenému členství skupin mezi lovci-sběrači se začíná objevovat skupinová identita. Když se společnost odvrací od divokosti tím, co jí, vyvíjí stejný odstup mezi sebou a „Ostatními“. Je snadné pro cizince, aby se stali nepřátelé, zejména, když se věci začnou mít těžší v jejich vlastním životě. Ale válčení je trochu složitější: to není jen tak a jsou pro něj zvláštní důvody. Mezi zahrádkáři je válčení vždy odvetou proti jiným skupinám nebo kmenům za neopodstatněnou smrt nebo vážnou nemoc, nejčastěji rukou čaroděje.

Nyní se objevují čarodějové a objevují se čarodějnice. Čaroděj je jako čarodějnice, ale útočí na jiné vesnice. Čarodějnice je ve vesnici a často si není vědoma čarodějných substancí v nich. Oba zaklínají ostatní, kteří z toho mají vážné problémy. V této pozici může být každý bez ohledu na pohlaví.

Bez ohledu na to, co si lidé myslí o těchto myšlenkách, nemůžete říct, že je to jen nesmyslná pověra. Jistě tito lidé v ně věřili, ale z jakého důvodu by neměli věřit? Obviněná čarodějnice může být buď zabitá nebo musí uhradit jednotlivce; obviněný čaroděj bude buď zabit v nájezdu, kde můžou být také jiní zabiti. Téměř všechna úmrtí jsou odplaty, takže jejich cyklus je neustálý.

Celý tento zmatek nabízí řadu funkcí; především slouží jako kontrola populace. Výsledkem válčení je smrt, jejíž následkem je méně lidí. Ale v sociální oblasti narůstající zájem o válčení také představuje zvýšenou potřebu válečníků. A tohle je místo, kde začínáte dostávat přednost kluků před dívkami, a pro tuto skupinu se kluci stali válečníky. S touto preferencí vyšší míra zabíjení novorozenců ženského pohlaví nakonec vedla k mešnitmu počtu žen. Méně žen znamená méně dětí.

Tohle je kontrola, již se společnost bude kontrolovat sama před růstem. Čímž to není tak velká hrozba pro únosnou kapacitu jejich domova a nakonec sebe samých.

Existuje více důvodů proto mít čarodějnice. Ekologicky řečeno, čarodějnice je důvodem, proč zůstat čistotný: můžou zaklít něco, co bylo vaší součástí: výkaly nebo vlasy. Lidé chodí do lesa, aby „vykonali svou potřebu“ a pohřbili to. Protože vesnice může přetrvávat až 25 let, mohli byste skončit s obrovskými hromadami odpadu a docela nepříjemnou situací, pokud jde o pohodlí a zdraví. Čarodějnice je ztuhlou směsí všech negativních pocitů, vzteku, frustrace, žárlivosti a podráždění mezi lidmi. Čarodějnice je živelná a antisociální. Je vším, čím by vesničan neměl být. Ale co představuje čarodějnice je něco, co všichni pocítili v určitém okamžiku. Ustálení nás dělá polostálými sousedy a ničí naší schopnost jen tak nechat naše hádky za sebou a jít někam jinam. Napětí se zvyšuje. Výhrůžka obviněním z čarodějnictví je jeden ze způsobů, jak udržet lidi od tohoto napětí a zachovat klid. Nikdo nechce být obviněn z čarodějnictví.

Tohle je zárodkem morálky v místě, kde se skupina stává spíše pevnou entitou, než skupinou složenou z těch, kdo je kolem v té době. Vynořuje se rostoucí potřeba pro nějaký

druh společenské instituce, v níž se lidé udržují, spíše než starat o své vlastní záležitosti. Společensky vzato, zde vyplývá myšlenka, že „Nezabiješ“, pokud se tak neděje za společensky přijatelných podmínek: válčení, souboje nebo popravy, které jsou založeny na skupinovém rozhodnutí.

Ale tu přichází zásadní bod: k výraznému společenskému napětí dochází, když je společnost ve stresu z jakéhokoliv důvodu: pro příliš mnoho lidí není dostatek jídla, vody, nebo není dostatek místa pro lov a sběr. Stres se promítá do ekologického světa. Čarodějnice je ukazatelem něčeho mnohem většího, co se děje, a válčení je reakcí. Tento druh cyklů oddplaty-útoků-válčení se vztahuje na domorodé společnosti po celé Americe, a ve velké míře tam, kde existují zahrádkáři menšího rozsahu, ale v místech jako jsou ostrovy jižního tichomoří, kde prasata nebo jiná domestikovaná zvířata hrají důležitou roli, je tento druh válčení a ještě mnohem více ritualizovanou formou v případech růstu nebo v hádkách o hranicích vesnic. Davovost je větší problém, a je tak otázkou dostupnost půdy: válčení si bere podobu velkých nájezdů s mnohem vyššími ztrátami na životech (vyhlazení všech mužů nebo celých společností je vzácné, ale není neslýchané), nebo může představovat bitevní pole.

### **Původy politiky a kořeny patriarchy**

Tam, kde se začala objevovat morálka, se zrodili politici. Když velikost skupiny začala narůstat z 25 nebo tak nějak nomádské skupiny k 100 až 150 nebo tak nějak početné vesnici, stalo se stále těžší, aby každé rozhodnutí bylo založeno na konsensu. Tím přišel nějaký druh manipulace. Zrodil se Velký muž (tohle je běžné pojmenování, protože je toto postavení téměř vždy v rukou muže, i když může být také v rukou ženy v některých společnostech), který je bezmocný pokud jde o donucování, ale je uplatňován pro svou schopnost ovlivňovat lidi. Tato pozice není nikdy trvalá, a může být více než jeden Velký muž ve společnosti.

Většina zahrádkářských společností malého měřítka má tendenci být matrilineální. To znamená, že členství ve skupině a majetek protéká rodinnou stranou ženy, ne mužů. Zahrady patří ženě a jsou pročišťovány mužem v její rodině a jejího manžela. Ale to, co přijde za zahrady často patří muži. Nejsou tu žádní dělníci a všichni jsou zhruba ve stejném postavení. Ale Velký muž má často mnoho manželky, a tak má více zahrad a větší síť příbuzenských skupin. Mají přístup k více zahradám, mají tendenci mít větší zásobu potravin, které mohou nabízet těm, které by mohli nabídnout těm, kteří je potřebují nebo pořádají velké hostiny. Tyto laskavosti jsou vyměňovány jako zboží a obchoduje se s nimi za podporu a sociální postavení. Velký muž získává důvěru uměním a respektem za jejich schopnost mluvit a zprostředkovávat argumenty. Nikdy nedisponuje donucovací mocí, ale vliv může být silný. Přesto autonomie jednotlivců a společnosti jako celku může být viděna v relativně bezmocném postavení: Velký muž existuje jen tak dlouho, dokud se jeho postavení považuje za potřebné a málokdy je potřeba vyplnit tuto pozici, pokud je prázdná.

I když je tato pozice stále bezmocná v politické oblasti: představuje vlivné osobní rozhodnutí do chodu skupinové konsensu vůle jednotlivce nebo malé skupiny. Jak jsem uvedl dříve, tímto jedincem je téměř vždy muž. Vyšší hodnotou kladenou na válečníky se objevuje náboženský řád, který je uznávaný více než sebeobjevování a zkušenosti. Řád je také děděn mužem, a co s tím přichází jsou kořeny patriarchy.

Není pochyb o tom, že muži v zahrádkářských společnostech mají navrch. Nebo alespoň se jim to tak líbí. Tato představa se promítá do praxe. Vesnické struktury a myšlení jsou postaveny na představě, že muž má některé výhody nad ženami a společností. Většina vesnic má oddělený pánský dům (ačkoliv není nutné, aby v nich žili všichni muži) v centru vesnice. Pánský dům je centrem pro pánské tajné společnosti a místem, kde se kluci stávají zasvěceni v muže a jsou pasováni na náboženský a kvazipolitický hold starších mužů. Dům má tendenci být krytý, aby ženy nemohly vidět, co se děje uvnitř (nebo alespoň teoreticky by neměly být schopny), ale lidé můžou vidět, co se děje venku a v jiných obydlích.

Postavení, které si muž přisuzuje má náboženské kořeny, když se jejich kreace mýtů zdůrazňují, jak se muži dostali k moci (ačkoliv jen příležitostně s příběhy o tom, jak muselo být ukradené ženám). A tohle je něco, co často ochraňují hrozbami násilím a znásilněním slídivým nebo sociálně odchylujícím se ženám.

V každém případě tohle vypadá jako patriarchát, ale v praxi se mají věci trochu jinak. Jsou tu základní prvky patriarchátu na straně mužů, ale rozdíl leží v ženách: odmítají se podřizovat k samolibému přisuzování moci muži. Znají svou roli ve společnosti, a také vědí, že také mají svou moc nad činností mužů. Na rozdíl od většiny patriarchálních společností nejsou ženy izolovány ve svých domovech nebo v zahradách, ale samy o sobě drží silné spojení mezi sebou. Drží spolu a nebojí se postavit proti svým manželům nebo jiným mužům.

Muži nemají monopol na násilí. I když můžou často převládat a znásilnění nemůže být zabráněno, mystické zakořenění jejich „moci“ není žádnou záhadou pro ženy. To neříká, že nemají zájem nebo neudržují jejich kulturní znalosti, ale prostě jen mají nasazené růžové brýle nebo se bojí ritualizované moci jejich manželů.

Je zjevné, kde je zakořeněn patriarchát, ale jeho skutečné původy spočívají v pacifikaci a izolaci jednotlivých žen. Moc žen vcelku spočívá v jejich hluboce zadostičiněném vzájemném spojení. Už jsem zmínil, že většina zahrádkářských společností máleho měřítká jsou matrilineální, ale většinou také matrifokální. Znamená to, že jsou nejen skupinou identity a majetku v rukou žen, ale muži přicházejí do ženské společnosti, ne naopak. (Téměř všechny nomádští lovci-sběrači jsou ambilineální, když, stejně jako my, uznávají otcovské rodokmeny, jak u jejich matek, tak jejich otcovské straně, a nemají stanovené preference pohybujících se stranou manžela nebo manželky, protože pravděpodobně budou trávit čas s oběma nebo ostatními.) Ženy v matrofokálních společnostech se vzájemně znají celý život, a je to muž, který má získat jejich respekt. Všechna spojení jsou skrze ženská, a tohle jsou vztahy, které zavazují muže. Takže, pokud manžel dělá špatně ženě, je to její rodina, které má na to odpověď.

Alé jak společnosti rostou, tak vytvářejí potřebu proto, co je třeba pro větší struktury. Řízení této struktury bylo téměř výhradně v rukou mužů.

Rovnostářství se ztratilo s byrokraty a jejich hierarchiemi. Vzájemná pomoc, která kdysi držela společnosti pohromadě, se stává vzájemnou závislostí, která eliminuje přímost. A tohle je svět zemědělců.

## Sociální život zemědělců

Anarchisté jako Kropotkin se hluboce drží chutě toho, co viděli jako jednoduchý život, ale stále se drží „výhod“ civilizace. Kropotkin, ruský kníže, toužil po něčem jednodušším a lidštějším, než po jeho aristokratickém životě. Ves své snaze odmítnout svou královskou výchovu, romantizoval to, co viděl jako protiklad: venkovský rolnický komunální život.

S nedávným průmyslovým světem touha po minulosti zlatého věku nešla nikdy daleko. Snílci a revolucionáři většinou sotva viděli za továrny, zatímco jiní viděli plodiny jako svého spasitele, své osvoboditele od útlaku autority. Bohužel, oba z těchto ideálů se stále drží, přesto, že máme přístup k mnohem hlubšímu smyslu lidské historie. Zlatým věkem se zemědělství prostě nestalo. Většina z něho je neoddělitelná od aristokracie a dřívějších království. A to platí i pro domorodá království a rané státy.

Farmy a zahrady jsou zdaleka jedním a tím samým. Zahrady zahrádkářů se vysazují v a do lesa, zatímco pole farmářů jsou protikladem lesa nebo prerie: jsou plánovaným a bedlivě kontrolovaným prostředím. Jejich sociální život je s těžší srovnatelný. Všechny tyto věci, které vidíme, že se vynořují u zahrádkářských společnostech malého měřítka, se staly každodenní realitou: politická a náboženská kontrola, hierarchie, byrokracie, válčení a patriarchy. A je toho více: zde jsou původy práce, ekonomiky, sociální oddělení, cesta k jednotvárnosti, specializace a velmi organizovaná dělba práce. A co je důležitější, rostoucí vesnice se proměňují v rozvíjející se města a celistvě se armády staly policií. Nikdy bychom neměli zapomínat, že zdi Jericha a všech impérií byly vybudovány, aby udržely civilisty, stejně jako, aby udržely cizince mimo.

Tyto společnosti musí disponovat tímto druhem moci, a důvod je jednoduchý: život dělníka a sedláka je těžký. Vesnice se zvětšují a těžká práce padá na samostatné třídy rolníků. U původních království jsou elitami typicky malé skupiny lidí, kteří také kontrolují distribuci. Postavení zemědělců je drženo většinou společností a většina, která slouží armádám není osvobozena od této třídy. A to také má svou cenu: čím větší se stává společnost, tím více specializuje své plodiny, což značí méně výběru ve vašem jídle. Zdraví upadá s většími a trvalými vesnicemi s domestikovanými zvířaty a problémy s hygienou vytváří nemoci. Práce v zahradách nebo domestikace zvířat se stala prací pro muže a ženy. Úplná role ženy se přesunula k zdomácnění. Jejich práce se stala zasvěcenější reprodukcí společnosti, doslova výrobou a zpracováváním jídla, a staly se producenty dětí spíše než velmi oceňovanou rolí matky v menších společnostech. Děti se rodí jako pracovní síla na polích a budoucí vojáci, chováni jako služebníci spíše než jednotlivci hodných ve svém vlastním rituálu. Směna se dostává na novou úroveň, neboť řada specialistů vytvořila trhy pro prodej jejich zboží.

Tyto společnosti mohou začít v malém jako Cahokias, Májové a Anasazi, které se usadily jako lovci-sběrači a začlenily zahrady do svých životů. Jejich rostoucí populace nebyla udržována způsobem, kterým to dělaly úspěšně menší zahrádkáři po celém světě. Klasičtí Májové byli schopni podporovat velká náboženská centra a města mimo velké zahrady před tím, než prošli rychlou změnou přechodem na zemědělská pole, aby o 200 let později zkolabovali.

Zemědělské společnosti jsou mnohem ekologicky a společensky vyprahlejší než nějaké zahrádkářské. Když společnost roste a stává se politicky složitá, tak vytváří potřebu dělníků a vojáků, aby se jejich práce dělala správně a efektivně. Tohle plyne k

jednotvárnosti, která přichází s pevnějším náboženstvím rozlobených a mstivých bohů a schopností politických vůdců k nucení dělníků a rolníků, aby dělali svou práci pod hrozbou smrti nebo zotročení.

Můžete vidět tohle u raných měst naší civilizace, nebo to můžete vidět mezi domorodými civilizacemi a impérii, které tu byly a existují. Tyto společnosti jsou definovány jejich politickým a náboženským řádem. Mezi mnohými Africkými impérii, jako Zulu nebo Bantu, jsou stanovení a mocní králové. Role krále je krokem výše z náčelníka. I když někteří společnosti malého měřítka mají náčelníky, táhnou k tomu se stávat Velkými muži a tohle postavení se stává pevnější. Ale existují výjimky, mezi trobiandskými ostrovy a mezi Maori, se náčelníci prosazovali jako králové: lidé se museli stávat nižšími než jsou oni, často se jim nemohli dívat do očí, a mezi Maori jsou často považováni za tak mocné v náboženském smyslu, že se stali tabu a museli být krmeni s nástroji, aby se zabránilo nečistotě.

Tito náčelníci, jako králové, dědí jejich status, ale dostávají svou pozici ztvárněním moci, kterou prosazují. Ale nikdy nemají tolik moci, jako je tomu v dobách války. A tohle je místo, kde se zrodil Stát.

### **Věčná válka a zrození státu**

Téměř ve všech zahrádkářských společnostech jediný čas, kdy má náčelník nějakou ustálenou moc je v průběhu války. Jak jsem již dříve uvedl, náčelníci v těchto typech společností a králové dědí svůj status, ale musí si zasloužit tuto pozici. Na rozdíl od Velkého muže musí být více než jen vlivní: musí být významní a zkušení válečníci. Starý západní ideál váženého lovce a válečníka, který měl vedoucí roli, tu nebyl. V raných společnostech tento druh statusu byl znemožněn díky výsměchu, protože vědí, že každý má své vlohly a své smolné vlastnosti.

To, co začíná jako nepřímá pozice a moc, může vést jen dále. Jakmile bitva nebo nájezd skončí, válečný náčelník ztratí všechnu svou (tohle je role téměř vždy držená mužem) moc. Jediným způsobem, jak si mohou rozšířit moc, je zvýšit válčení. Není tajemství, že mocné pozice přicházejí s většími společnostmi. Zemědělské společnosti eliminovaly tabu a zvyky, které udržují pod kontrolou populaci, protože potřebují více lidí. Potřebují více těl jako součást vznikajícího Magastroje lidských těl, více těl, která mohou být ztracena na hranicích rozšiřujícího impéria nebo mohou kolonizovat malé skupiny lovců-sběračů a zahrádkářů, které obklopují „jejich teritorium“.

Když tyto kontroly zmizí, nevyhnutelností se stává masivní populační růst. Domestikace rostlin a zvířat přinesla nárůst o 975 procent v lidské populaci přinesením celkové světové populace 8 milionů v roce 8000 př. n. l., řitěním se k miliardě v roce 1800 n. l., a nyní je tu přes 6 miliard lidí. Více lidí znamená více jídla, což znamená více půdy, což znamená více válčení a expanze. Jak populace roste, tak se vytváří přítomnost války. To si nevyžaduje vznik moci krále, aby i nadále pokračovala válka: válka se stává narůstající nutností. To je vlastní naší civilizaci, stejně jako to pojímá impérium Zulu, Bantu, Aztéků, Cahokia, Hopewellu, Anasazi, Chaco, Mezopotámie, Indočíny, a tak dále.

Stát s ustáleným a daným řádem donucovací moci se rodí věčnými válkami. To není jen válka proti cizincům, ale válka proti vzplanutí divokosti, válka proti zradě a neložnosti,

válka vedená stejně tak civilisty jako dobyvateli nebo dokonce těmi, kteří mimo žijí rovnostářštější a autonomní životy, čímž svou existencí ohrožují existenci ochotné pracovní síly.

Duchovnost, která nás kdysi vázala světu, se obrátila proti nám, protože celistvost světa se obrátila k jednotě s bohem/bohy. Náš způsob duchovního vnímání spojení se životem a divokostí se vytratil, a namísto toho se obrátil vzhůru k nebi, nebo hluboko do rozptýlených míst, vždy k vnějšímu a vzdálenému. Začali jsme se bát těchto vytvořených „Ostatních“, když se naše představa o Nás spojila s naší civilizací. Stejně jako zahrádkáři se začali bát světa mimo jejich zahrady, když se na nich stávali závislími, a lovili predátory jako trofeje jejich vlastní odvahy, se my obáváme divokosti, do níž jsme se rodili. Naším útekem z takového divoštví se vytratil prvotní stav z naší evoluce. A náš strach nás pronásleduje a umožnil vzejít Státu a ovládl lidi tak, že se ochotně vzdali své autonomie pro svou ochranu.

Nikdy tu nebyl sociální kontrakt, nikdy jsme se dobrovolně a vědomě nevzdali své divokosti pro civilizovaný život: domestikátoři nás podvádí už od narození.

A tohle je místo, kde se vynořila civilizace: s městy a venkovem, s řádem, kterého je potřeba pro obojí. Zpevněné zřízení Státu je tím, čím se stala civilizace takovou, jak ji známe dnes. Tohle je místo, kde se všechny kořeny sešly, aby plodily. Je to místo, kde jsme vkročili do světa, který známe dnes: svět kontroly a manipulace. Tato představa je realizována kosmologií a pak uplatňována novou technologií. Morálka byla očima a ušima Státu, než jsme vytvořili technologie, aby dělaly totéž. Ocelové nástroje byly vyrobené, aby zjednodušily kácení lesů a těl. Zbraně, železnice a lodě zjednodušily expanzi a dobývání. Již dávno pohřbily naši adaptivnost. Jen udržují růst a expandování civilizace. Nemají vůli nebo sklony se zastavit.

Neexistuje žádný způsob, jak zploštit tuto bestii nebo ji prodloužit. Stejně jako ruská revoluce nebyla schopná nic změnit na tom, že tisíce let zemědělství ve stejné oblasti představovalo pokles množství plodin pro rolnictvo. Přinesli stroje a chemikálie, ale ty nemohly nic prodloužit tak dlouho, než se mohli vrátit do globální ekonomiky nebo zemřít. Ale i tato možnost se rychle vytratí, když se globální kolaps bude stávat naší realitou. A tohle je mnohem důležitější, jestliže si začneme dávat pozor na tyto věci právě dnes.

## **Primitivní budoucnost a otázka udržitelnosti**

Jak se rychle blíží nevyhnutelný kolaps naší civilizace, implikace této kritiky se stává mnohem důležitější. Musíme se ptát, co přináší v ohledech naší budoucnosti, a jak vše dnes ovlivňuje naše rozhodnutí a směry.

Myslím, že nejdůležitějším odvozeným závěrem je to, že domestikace není nějaká monolitická a nevratná událost z minulosti, ale konstantní skutečnost, kterou každý den plodíme znovu našimi vlastními životy. Uvědomit si, že jsme zástupci naší vlastní reality, spíše než pasivní aktéři nebo oběti, je nejdůležitější věcí. Pro mě je logickým závěrem odpovídat na to rewindingem a odporem.

Ale otázka, která musí být vyzdvíhena, je, jak uplatitelná jsou tato ponaučení v našich vlastních životech?



Když říkám, že chci žít jako nomádský lovec-sběrač, nejběžnější reakcí prostě je, že to dnes není možné. Největším problémem je početná populace. Jedinou věcí, kterou může udělat šest miliard lidí, je zemřít. Doufám, že planeta neodejde s námi. Ale za předpokladu, že máme nějakou možnost přivést kolaps, a současně pracovat na tom, abychom přivedli lidi zpět do jejich vlastního stavu divokosti, pak mluvit o „vymření“ může být nevyhnutelné. Uprímně řečeno, nevidím zase tak moc masové vymření jako problém, pokud civilizovaní budou pokračovat svou cestou a dovedou své impérium k logickému závěru: úplnému zničení veškerého života.

Myslím si, že s největší pravděpodobností uvidíme spíše větší pokles v porodnosti, než často předpokládaný počet úmrtích. Ale není žádný pochyb, že mnoho lidí zemře v tomto procesu. Jako při každém překročení únosnosti je tohle nešťastná záležitost nevyhnutelnosti a důsledkem, na kterém můžeme pracovat, je snižování. Většina lidí tohle vnímá jako argument pro reformaci civilizace, ale i kdyby to bylo možné, nevyhnutelně to povede k početnějšímu vymření.

Jak se civilizace zhroutí, není dnešním téma, jaký by život mohl vypadat jím je. Můžeme očekávat, že populace v průběhu prvních stovek let bude drasticky klesat a pravděpodobně se stabilizovat. Takže otázkou je, jak by lidé mohli žít. Život nomádské lovce-sběrače je bezpochyby nejudržitelnějším způsobem života. Jak jsme si ukázali, je neadaptabilnějším a nejspřavedlivějším způsobem života. Tohle je důležité, jak ze sociálních a ekologických důvodů. Myšlenka, že tu není dostatek divokosti pro tento způsob života, je ve skutečnosti nejsilnějším argumentem. Pakliže se život pohybuje na hraně, pak je ještě důležitější přijetí nomádského způsobu života. Tohle udržuje dané oblasti od vyčerpání ještě dále, a vyžaduje si větší sociální plynulost k vyzvání sociálního vzepření naší vlastní civilizaci. Čím aktivnější úsilí vynaložíme na pomoc rewildingu míst nebo je necháme zarůst, tím se věci budou mít lépe pro lidské společnosti v budoucnosti.

Mnoho anarchistů a lidí, kteří jsou skeptičtí k přetrvávání této civilizace, mluví o důležitosti zahrádkářství. Jsem k tomu trochu vyhranění, ne nutně kvůli teoretickým důvodům, ale kvůli praktickým problémům. Jednou zprávou z historie, z níž se lidé doufám můžou ponaučit, je, že lidé, stejně jako jakékoliv jiné zvíře, nejsou určeni pro ovládání světa kolem nich a diktování jejich vztahů. Není pochyb, že zahrádkářské společnosti jsou do značné míry udržitelné a mnohem více v kontaktu s divokostí, než kdokoliv z nás, ale množství úsilí, které je zapotřebí, aby se učili o zahrádkářství a úsilí potřebné k sázení plodin, se zdá dávat mnohem více výzkumu a práce, než je potřeba pro rozesetí původních semen. Původní rostliny rostou s jejich bioregiony: přicházejí společně s řadou dalších druhů, aby společně fungovaly jako celek. Není pochyb o jejich schopnosti se sami udržovat.

Zahrada je invazivní. Zejména zahrady, které zahrnují rostliny, které známe dnes. Zahrady zahrádkářů fungují s lesem, jsou postaveny na významu nezneužívání půdy. Nemůžeme prostě vzít rostliny, které známe, a zasadit je do těchto typů zahrad. Rajčata, kukuřice, fazole, obilí a podobně potřebují k růstu jisté prostředí. Některé původní druhy existují v některých místech, ale většina z toho, co potřebuje zahrada, vypadá spíše jako minipole: jsou vypleté, sázeny v řadách a podobně. Takže si myslím, že skutečnou otázkou je, kolika úsilí je potřeba k pěstování a udržování tohoto typu zahrad v kontrastu k množství úsilí, které je potřebné k rozšiřování původních semen a ponechání lesa růst vlastní vůlí.

Myslím si, že je také otázkou, zda tento druh společnosti bude náchylnější k útokům, než

nějaký nomádký. Přesto, že mou osobní preferencí pro život a divokost je způsob života nomádkého lovce-sběrače, nemám žádný pádný odpor vůči zahrádkářským společnostem. Není mým záměrem kázat zahrádkářům a snažit se z nich udělat lovce-sběrače. Má kritika není zaměřena na ně, je určena pro ty z nás, kteří žijí v civilizaci a čelí nadcházejícímu kolapsu. Pokud se podíváme kam se vydat, zájímalo by mě, proč bychom se nechtěli vydat k rovnostářskému a udržitelnému způsobu života.

Pravdou je, že si to vezme mnoho změn v našich životech, a že to bude trvat déle, než obrát v zahrady. Ale musíme myslet v dlouhodobém horizontu. Jaké společnosti chceme vytvářet pro naše děti, a je to primitivní budoucnost, v níž chceme žít? Byli bychom arogantní, pokud bychom si mysleli, že organický průběh společnosti by se nemohl zvrátit k tomu, co je vlastní téměř každé druhé zahrádkářské společnosti: sklony k vedení válek, nárůstu porodnosti a podobně. Samozřejmě, všechny jsou za dobře s těmito věcmi, ale cenou je přesažení únosné kapacity. A k tomuto bude bezpochyby znovu docházet, pokud bude potřeba kontrolovat růst. Pakliže chceme mluvit o společnostech, které chceme vytvářet, nebo v nich žít, co můžeme udělat, je mluvit o nich upřímně.

Zemědělství již opravdu není volbou. Je velmi sociálně a ekologicky degradující, a je jedním z hlavních důvodů, proč se v minulosti zhroutily civilizace a pravděpodobným důvodem, proč se zhroutí naše. Lesy jsou vykáceny a s nimi jejich propojené vztahy, půda je hluboce orána a leží vystavena slunci, vysoušením se zbývající zbytky zdravé půdy odplavují deštěm do odvodněných a vysychajících řek. Jediným důvodem, proč je tu tak dlouho, je, že tu byla nová místa, kam se přesunout, a chemikálie oddálily nevyhnutelné. Rozlehlá pole, které živí tuto civilizaci se ztrácejí, a prostě nemůžou být podporována pole, které kdysi. Není prostor pro znovuvytvoření tohoto druhu života, ani v mikro měřítku. A doufám, že by to nechtělo mnoho lidí.

Je tu ještě nějaký čas na to, jak zareagovat na to, co víme o civilizaci a o divočině. Je tu ještě čas, abychom pracovali s některými z těchto důsledků v našich vlastních životech a všech.

Co nám brání se dostat odtud je vžitost naší domestikace. Když vidíme to, čím je, pak jsme schopni ji zvrátit. Jsme schopni záutočit. Tohle je něco, co nám nemůže být sebráno, věříme v to. Jak naložíme s tímto porozuměním je v našich rukou.

**Poznámka:** (1) Hazardování v tomto případě spíše znamená, že si vyměňovali hroty šípů, což byl další způsob, jak u lovecko-sběračské společnosti udržovali rovnostářství.





PUNTÍČKOVANÍ CHROBÁCI 2015  
[puntickovani-chrobaci\(at\)riseup.net](mailto:puntickovani-chrobaci@riseup.net)  
[puntickovanichrobaci.noblogs.org](http://puntickovanichrobaci.noblogs.org)